

KATEDRA KULTUROLOGIE FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autor práce: Soňa Fraňková

Název práce: *Poutnictví, tuláctví a turistika: kulturologická komparace přístupů / Pilgriming, tramping and tourism: culturological comparative approach*

Oponent práce: PhDr. Barbora Půtová, Ph.D.

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.

POSUDEK OPONENTKY DIPLOMOVÉ PRÁCE

TÉMA A ČLENĚNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Předmětem diplomové práce *Poutnictví, tuláctví a turistika: kulturologická komparace přístupů* je teoretická analýza tří konstant lidské existence i objevování sebe sama. Autorka ve své práci systematicky a komparativně zpracovala základní formy vystoupení z okruhu domova a důvěrně známého i blízkého, které se podílí na proměně chování a prožívání konkrétního jedince. V koncepci práce je uplatněna kulturologická perspektiva i terminologie.

KONCEPCE A STRUKTURA DIPLOMOVÉ PRÁCE

V úvodu práce se autorka zaměřuje na jednotlivé formy putování, jež rozlišuje na poutnictví, tuláctví a turistiku. V této souvislosti usiluje odhalit motivy vydávání se do neznáma. Proto vytvořila komplexní mozaiku jednotlivých motivů, v níž zdůrazňuje nejenom potřebu úniku ze stereotypu, nýbrž i přirozenou zvědavost, druh přechodového rituálu a současně edukační potřebu.

V kapitole věnované poutnictví označuje tento fenomén za první a patrně nejstarší institucionalizovanou formu úniku, jíž charakterizuje dlouhodobá návštěva poutního místa. Výstižně zde konstatuje, že poutník je dobrovolným cizincem. „*Po dobu své pouti byl vyjmutý ze svého běžného života, ale zároveň se nezařazoval do života na místech, kterými prochází.*“ (Fraňková 2012: 27) Autorka při analýze poutnictví postupovala chronologicky, od doby pohanské až po současnost. Podrobněji rozvedla zejména dobu středověkou, kde výstižně popsala samotnou přípravu na cestu nebo ostatky jako atrakce. Za inspirativní pasáž, jež by si zasloužila i širší rozpracování, považují zejména subkapitolu o poutním místě jako konstrukci.

Část o tuláctví odhaluje odlišnou potřebu putování, jež „je vnitřní, psychologická.“ (Fraňková 2012: 62) Při formulaci tuláctví autorka upozorňuje na riziko pochopení a výkladu tuláka jako bezdomovce nebo pobudy. Tulák je však v této práci představen jako ten, kdo odhaluje a touží poznávat krásy přírody. Současně je vystižen aspekt, který poutník a tulák sdílejí – chůze. „*Chůze je sice vlastní jak poutníkovi tak turistovi, ale právě v případě tuláka znamená cosi víc – když tulák jde, je to jako kdyby zároveň „četl a psal“.*“ (Fraňková 2012: 64) Vznik a prosazení tuláctví je spjato zejména s obdobím romantismu, kdy dochází k proměně vnímání přírody. Vedle Balbína nebo Máchy upírá autorka pozornost na Thoreaua i Snydera, pro něhož vydání se do přírody znamená i překonání překážek a nabytí nových zkušeností.

Třetí část o turistice je zasvěcena cestování pro zábavu, nejmladší formě putování, již stimuluje touha „*pozorovat, všímat si a obdivovat.*“ (Fraňková 2012: 99) Tato nejmladší forma putování je zároveň i nejpovrchnější. Autorka postupuje od kořenů turistiky a rozlišuje turistiku individuální a skupinovou. Intenzivní fázi turistických cest byla zejména 1. polovina 19. století, a to zejména ze strany německého městského obyvatelstva. „*Češi nikdy moc cestovatelských vášní neměli.*“ (Fraňková 2012: 113) Pozornost diplomantka věnuje nejvíce zmapované organizované turistice, v níž neopomíná ani vliv turistiky na výstavbu rozhleden a obecný nárůst turistického komfortu.

V závěru jsou resumovány tuláctví, turistika a poutnictví jako aktivity, které kromě úniku z důvěrně známého místa mohou představovat i únik z kultury. Autorka navíc hlouběji proniká do odlišností i spojitostí jednotlivých forem putování. Nejvíce podobností shledává zejména u poutníka a turisty. Afinitu nachází i mezi turistou a tulákem – „*Přírodní zajímavosti a krásy, hrady, zámky, zříceniny, výhledy.*“ (Fraňková 2012: 131) Pregnantně zde aspirantka navíc formuluje, že „*hlavní důvod averze vůči poutnictví i tuláctví u určitých společenských vrstev, které měly moc tento způsob vydávání se mimo domov ovlivňovat, se jeví fakt, že oba dva, tulák i poutník, byli neustále v pohybu, nezdržovali se na jednom místě a během své cesty nepracovali na místě svého bydliště.*“ (Fraňková 2012: 128)

Volba tématu:

- 1. Mimořádně aktuální**
2. Aktuální pro danou oblast
3. Užitečné a prospěšné
4. Standardní úroveň
5. Neobvyklé

Cíl práce a jeho naplnění:

- 1. Vhodně zvolený cíl, který byl naplněn**
2. Vhodně zvolený cíl, který byl částečně naplněn
3. Vhodně zvolený cíl, který nebyl naplněn
4. Nevhodně zvolený cíl

- Struktura práce:
- 1. Originální – zdařilá**
 - 2. Logická – systémová**
 3. Logická – tradiční
 4. Pro dané téma tradiční
 5. Pro dané téma nevhodná
- Práce s literaturou:
1. Vynikající, použity dosud neběžné prameny
 - 2. Velmi dobrá, použity nejnovější dostupné prameny**
 3. Dobrá, běžně dostupné prameny
 4. Slabá, zastaralé prameny
- Přínosy diplomové práce:
- 1. Originální, inspirativní názory**
 2. Ne zcela běžné názory
 3. Vlastní názor argumentačně podpořený
 4. Vlastní názor chybí
- Uplatnění diplomové práce v praxi a ve výuce:
1. Práci lze uplatnit v praxi
 - 2. Práci lze uplatnit ve výuce**
 3. Vhodná pro publikování
 4. Práci nelze příliš využít ani v praxi ani při výuce
- Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy):
1. Mimořádné, funkční
 - 2. Velmi dobré, funkční**
 3. Odpovídá nutnému doplnění textu
 4. Nedostačující
- Formální stránka:
1. Výborná
 - 2. Velmi dobrá**
 3. Přijatelná
 4. Nevyhovující
- Jazyková stránka:
1. Stylistika a) výborná
 b) velmi dobrá
 c) dobrá
 d) nevyhovující
 2. Gramatika a) výborná
 b) velmi dobrá
 c) dobrá
 d) nevyhovující
- Návrh hodnocení diplomové práce:
- 1. Výborná**
 2. Velmi dobrá
 3. Přijatelná
 4. Nevyhovující

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

V průběhu obhajoby bude diplomantka vyzvána, aby definovala tramping? Proč se nestal součástí práce?

CELKOVÉ HODNOCENÍ

Obecně je možné konstatovat, že text splňuje požadavky kladené na odborné, stylistické a obsahové parametry diplomové práce. Autorka formulovala cíl své práce, podřídila mu celkovou koncepci a metodiku zpracování jednotlivých tematických okruhů. Přínos práce lze spatřovat v její neotřelé koncepci podložené relevantní literaturou. Nelze opomenout, že v některých částech práce se stírá odborný a esejistický styl. To však přikládám autorčině úsilí a zanícenosti, neboť jednotlivé formy putování nezpracovala pouze teoreticky, nýbrž je pocítila a procítila na základě vlastní zkušenosti. Pozitivně hodnotím motto vložená na začátku každé kapitoly, která diplomové práci vtiskávají punc knihy.

Za faktor, jenž snižuje kvalitu diplomové práce, považuji nedotaženost některých formulací. V samotném úvodu někdy autorka zdráhavě a váhavě vyjadřovala své ideje, proto může být pro čtenáře obtížnější zorientovat se mezi jednotlivými formami putování a záměry práce.

Plně doporučuji diplomovou práci Soni Fraňkové k obhajobě.

V Praze 7. 9. 2012

PhDr. Barbora Půtová, Ph.D.